

n moet. Als ook
ijn de menschen
a brochure heet,
ht waar!": „Het
blad te vullen
og wat. Uit zijn

derbos moet dit
a hij voorloopt
zie een driestar

Schep zel, aan
e kwestie... „cand
ik heb me vrij
ord vrijmaking
werpt zich iede-
e, dat hij mag
„verboden" werd
i waren. Hij zal
maar is: hartig
e HANDELEN,
privileges" zich
als ze niet door
in 1944 niet „op
hergeven waren.
stering te bren-
13, zegt: „Velen
MEER. Ze zui-
EN GETUIGEN
kerk".

in blijven-in-ek-
heid. Of anders
n 't kerkverband
n formulieren).
goede hoop. De
bezwaren („Jeu-
id"). Ook tegen
onder de tafel,
ij kan begrijpen.
de B. maar niet
kampen zelfs de
er. Maar merk-
Schilder in zijn
de waarheid en
e die ééne fout:
naarop dr de B.
k thans, wat ik
ed, nu dr de B.
stuk voor stuk

voordat onze be-
dinetje inbracht
(als ik hem lees)
an nog verder.
deeren, dat ook
aar in zijn ver-
r van hen, ge-
e (de synodale
nug spijt krijgt
opvatting „kwa-
gt: dat de doop
evangeliebelofte,
achtoffer is van
het weekblad,
zoo scherp aan

patrouilleeren
veerstand moe-
ei soort. Er is
enmaatschappij
af en toe toch
gereformeerde
n bij heel veel
ast achter den
vermoedheid
sleven uiteen in
ed wordt niet
en indruk dat
Zondags gele-
e psalmen wor-
teslagen, maar
te en de blijd-
oeken. En de
vende broeders
allemaal sleur-
ers zou ik an-
et geeft, maak
heeft immers
e en zijn dienst
nbtelijk noodig
de verschijnse-
eren, niet het
eldheid, maar
am als geest.
Wat ze voorts
de vermaning
van den ver-
t het mis met
kunnen gaan
te noodig heb-
van Gods ge-
g groeten loon
n — nu afge-
is: een paar
ke demobilisa-
eren. Ik sprak
lig in den put
varen pas van
boven aange-
t ze hun rust

Ik ben benieuwd, hoe de synodocratische pers zal han-
delen met deze oproepen tot bekeering. De Heida's bro-
chure heet: Ruimt de steenen weg! Die van dr Masse-
link. Want Hij is onze Vrede. Die van dr Schep: Het is
wel waar!!! Alle drie uitgaven van J. Niemeijer, Gro-
ningen. K. S.

„Afgezien"

Berkouwer schrijft in Ger. Wtbl. iets over Greijdanus
en mij. Onderwerp: gemeene gratie.

Greijdanus schreef (Wezen v. h. Calvinisme): „Daar-
om zonken Adam en Eva niet terstond na hun eerste
zondigen in het eeuwige verderf. Afgezien daarvan, dat
God hen zaligen wilde om Christus' wil, de menscheit
moest geboren worden en zich ontwikkelen tot het laa-
ste kind, dat geboren zou worden".

Over die uitspraak, heel eenvoudig dunkt me, en klaaf,
verblijdde ik me destijds; dat was van Greijdanus een
welkomme erkenning, dat terecht dit element in het debat
gebracht was ter doorbreking van de kuyperiaansche con-
structie: we „zouden" allemaal verdoemd zijn, „Indien
God" direct den volken toorn ontlaan had; die volle ont-
lading bleef uit: ergo, we deelen allemaal in „gemade".

Naar het recept: geef me een letter schrift, en ik hunc
u. schrijft nu Berkouwer, van wien we, eerlijk gezegd,
zülke „polemie" niet verwacht hadden: „hier wordt (door
Greijdanus) maar even geredeneerd afgezien van Gods wil
tot zaliging om Christus' wil. Het is niet in te zien, hoe
een geloovigs het recht voor zich zou mogen opelschen,
hiervan af te zien, waar het Woord Gods ons voor heel
het leven en denken roept om hierop juist ten volle acht
te geven".

Ja, nog meer. Van dik hout zaagt ook Berkouwer plan-
ken; het is me, alsof ik Hepp hoor uit vroeger dagen.
Hij holt door: „Men mag dan ook met stelligheid ponee-
ren, dat dit „afgezien van" zeker niet tot het „wezen"
van het Calvinisme behoort". Hoofdartikel Ger. Wtbl.
Volgende zin: „Bij zulke beschouwing (i, de wagen is
op stoom.....) ziet men af van wat tot de inhoud der
Openbaring behoort". Ja, ja, en dat staat er dan van
Greijdanus.

Nog is Berkouwer niet klaar: „Men schermt dit volle
licht af" (de wagen is nu op volle toeren), „en denkt zoo
tot meerder inzicht te kunnen komen".

Natuurlijk is die heele tirade een slag in het lucht-
ledige. „Afgezien van" beteekent niets anders dan dit:
„daargelaten, voor het oogenblik". We zeggen dat alle-
maal duizend keer. Als ik zeg: „afgezien van het feit,
dat Greijdanus Berkouwer's respect verdient, moet Ber-
kouwer toch bedenken, dat ook hij zelf zijn naam als
rustig argumentator heeft op te houden, en dus met zulke
lichte kost geen hoofdartikelen opvullen moet", heb ik
dan het volle licht afgeschermd van de lamp van Greij-
danus? Welpeet: ik zou liever mijn hand hebben zien
verlammen, dan mijn naam te zetten daar waar Berkou-
wer hem zette: onder Greijdanus' schorsingsbul.

„Afgezien van" beteekent: behalve aan dit, moeten we
ook nog denken aan dat. Niet één lamp wordt afgeschermd,
maar het scherm, dat Kuyper om een andere lamp had
geknutseld, wordt er afgehaald. Afgezien van Greijdanus'
eer, had Berkouwer dat terwille van eigen naam moeten
onder de oogen zien.

Afgezien van Greijdanus krijgt ook ondergeteekende
een dergelijke beurt.

Volgende maal daarover.

K. S.

Een onopgelost probleem

Annie Ferwerda-v. d. Berg: „Maak ons
getrouwd". — Uitgeverij In den toren,
Naarden. 1949.

Het is al eenige tientallen jaren geleden weer, dat
de huwelijksprobleem-roman bloeide. Toen in het be-
gin dezer eeuw de psychologische roman zich begon
te ontwikkelen, kon het niet anders of ook de huwe-
lijksverhoudingen werden onder de loupe genomen.

Merkwaardig was het, dat vooral vrouwen zich in
haar romans met het huwelijk bezighielden en daarbij
een gedurfdheid en consequentiezucht aan den dag
legden, die aan het ongelofelijke grensden. Zij maak-
ten er emancipatoromans van en nog wel van het
ergste soort. Voor het grofste realisme deinsden zij
niet terug, om het onbetwistbare recht van de vrouw
op een eigen leven, ook in het huwelijk, aan te toonen.
Opzettelijk, met ontstellend cynisme soms, werd het
probleem in zijn uiterste consequenties op de spits
gedreven, ten einde te demonstreeren, dat goddelijke
noch menselijke moraal de vrouw mocht weerhou-
den bij het zoeken naar eigen geluk.

Gelukkig wekte deze goddelooze literatuur reactie
op, ook van niet-christelijke zijde. De roman van I.
Boudier-Bakker: het Spiegeltje, hoewel om zijn hu-
manistische strekking voor ons niet aanvaardbaar,
gaf een oplossing, die weer rekening hield met de
verantwoordelijkheid van den mensch voor zijn daden.

De meeste dezer emancipatie-romans zijn gelukkig
vergeten, ook de reactie roman van Mevr. Boudier-
Bakker wordt weinig meer gelezen. Toch weet ieder
wel, dat dit niet wil zeggen, dat het met het huwelijks-
leven nu overal in orde is, zoodat de literatuur daar
geen stof meer kan vinden voor actuele romans.
Spreekt men niet juist in onze dagen van huwelijks-
nood? Tracht men deze niet juist nu te lenigen met
consultatiebureaus voor huwelijksmoelijkheden? Is
het misschien zóó, dat de schrijvers gevoelen, niet met
goedkope driehoeksverhoudingen te kunnen volstaan
en daarom dit gecompliceerde religieus-ethisch-sociale
probleem maar liever vermijden?

Het zou een verheugend feit geweest zijn, als nu
van Christelijke zijde getracht werd, niet alleen het
probleem zuiver te stellen, maar het ook in echt bij-
belschen zin op te lossen of althans den weg naar de
goede oplossing te wijzen. In alle opzichten echter stelt
het boek van Mevr. Ferwerda-v. d. Berg teleur. Zij
ziet wel het probleem, doch ziet er blijkbaar geen
weg mee.

Het thema is als volgt: Een begaafde jonge vrouw
getrouwd met een man die veel van haar houdt en
moeder van een lief, maar druk gezin, voelt zich ho-
peloos eenzaam. Haar hart is vol van edele gedachten,
maar ze kan die niet kwijt in haar gezin, ja de weinig
geestverheffende, hoewel nuttige en noodzakelijke
huiselijke bezigheden vinden amper waardeering. Ein-
delijk totaal overspannen, gaat zij op raad van een

vriend, met volkomen instemming van haar man, een
tijdlang in Amsterdam alleen een kamer bewonen.
Daar maakt zij kennis met een dokter, die haar be-
handelt en spoedig haar vriendelijke raadsman wordt.
Hij is zielsverwant met haar, ook eenzaam in een on-
gelukkig huwelijk. Zij vullen bij elkaar het gemis aan
en er groeit langzaam een harmonieuze omgang, die
tot liefde aangroeit. Beiden blijven echter trouw, door-
dat zij die binnen de grenzen van een platonische, gees-
telijke liefde weten te houden. De arts weet haar te
overtuigen van haar artistiek talent en raadt haar
aan, haar hart in kunst zich te laten uitspreken. Zij
volgt dien raad op en stuurt haar kunstgewrochten
naar haar raadsman, die daar schriftelijk en mondeling
op antwoordt. Als hij haar eindelijk raadt naar haar
gezin terug te keeren, verscheurt zij al het geschrevene
en dwaalt als een ulzinnige in Amsterdam rond. De
dokter vindt haar en brengt alles weer in orde. Er
zal een geestelijke liefde, zonder eros, tusschen hen
blijven bestaan; zij zullen elkaar blijven schrijven als
geestelijke gelieven en daardoor gesterkt zullen beiden
hun echte, ongelukkige huwelijk kunnen dragen en
zelfs op hooger peil brengen.

Zoo keert zij terug naar haar man en kinderen, die
haar vol blijdschap ontvangen. Alles lijkt in orde,
daar de correspondentie blijft, waarin zij haar een-
zaamheid kan afregeeren. In werkelijkheid is voor
haar de arts haar geliefde, haar man slechts de be-
zitter. Tot een wonderlijk avontuur met de dochter
van haar overleden vriendin, haar doet zien welk een
ontzaglijk moeilijke, zware, verantwoordelijke taak de
moeder heeft in haar gezin. En zoo vindt zij door de
kinderen, haar man terug.

Uit dit korte exposé blijkt reeds, naar ik hoop, dat
wij hier te maken hebben met een boek, dat een be-
langrijk probleem aansnijdt: de begaafde vrouw, die
niet begrepen wordt door haar liefhebbende echtge-
noot, omdat deze zich niet kan indenken, dat een
vrouw nog voor andere dingen kan voelen dan haar
huishoudelijke bezigheden. De man, vriendelijk en op-
gewekt zoolang de kleine dingen van het huisgezin
ordelijk verlopen, maar die zich niet kan voorstellen
dat 'n vrouw daarin niet met haar hart en ziel kan op-
gaan; die zijn eigen vrijen tijd voor zich zelf besteedt
en zijn vrouw eigenlijk niet hooger schat dan een huis-
houdster met wie men geen hartsgeheimen uitwisselt.

Toch is de schrijfster er niet in geslaagd dit con-
flict aangrijpend uit te beelden. De man blijft te veel
een goede, onbenullige echtgenoot, die niet meer ver-
langt van zijn vrouw dan netjes kousenstoppen. De
vrouw spreekt heel veel over haar eenzaamheid, die
bestaat uit een volheid, die ze niet kwijt kan. Maar
nergens uit het boek blijkt iets van die groote ge-
dachten. De conversatie daarover staat niet op een
zeer hoog peil, te veel moeten tranen doen gelooven,
wat de woorden niet kunnen uitspreken. Zij herinnert
sterk aan de vrouwenfiguren uit den tijd van het sen-

maar, want ik wou er haring of kuit van hebben
waarom de man zoo donker keek.

„Hebt u moeilijkheden?" vroeg ik.

„Geen persoonlijke", was het antwoord. „Maar wie
bent u?"

Wij stelden ons aan elkaar voor.

„Als u geen persoonlijke moeilijkheden hebt, ziet u
dan de situatie in dit land en in de wereld misschien
donker in?"

„Ja, inderdaad. Om te beginnen is het onzin, dat
wij hier nog zijn als militaire waarnemers.¹⁾ Er is
geen demarcatielij meer, en wat de guerilla's nu nog
doen is niets anders dan moorden en plunderen. De
Nederlanders hebben groot gelijk dat zij daar kras
tegen optreden, en het is dwaasheid dat wij als mili-
taire waarnemers hen daarin zouden hinderen. Ik heb
dan ook mijn chefs gerapporteerd, dat er niets meer
waar te nemen valt en dat we er verstandig aan doen
nu spoedig naar huis te gaan".

„Vindt u dan niet, dat de Nederlanders hier weg
moeten?"

„Neen, wat nu in Indië gebeurt maakt het duidelijk
genoeg, dat dit niet gaat om een eerlijken strijd voor
zelfbestuur. Rusland heeft belang bij den chaos hier,
en dien chaos kan de republiek niet verhinderen".

„Is alleen de situatie in dit land de oorzaak van
uw bezorgdheid?"

„O neen, het is heel het optreden van Rusland na
den oorlog dat met zorg vervult. En nog meer het
optreden van onze politici daartegenover. Naar mili-
taire inzichten is het nu den tijd om Rusland aan te
pakken. Nu is het nog gemakkelijk klein te krijgen.
Met de atoombomb en ons overwicht in de lucht, en
met Rusland's kwetsbaarheid voor onze bommenwer-
pers zou het niet moeilijk zijn snel met Rusland af
te rekenen".

„Zou de geallieerde macht dan in staat zijn Rusland
in West-Europa tegen te houden?"

„Dat niet. Maar een leger kan niet vechten zonder
dat het aanvoer krijgt. Amerika kan Ruslands aan-
voer thans in korten tijd vernietigen. Daarom zou

¹⁾ Dit gesprek viel vóór de teruggave van Djoeja aan
Soekarno c.s.

Rusland het nu moeilijk langer dan een jaar kunnen
uithouden. Maar over vijf jaar staan de zaken heel
anders". Hij schudde zijn hoofd.

„Maar waarom pakt Amerika dan niet door?"

„Amerika had Rusland aan willen pakken door de
blokkade van Berlijn met geweld te breken. Engeland
was daartoe ook bereid, maar Frankrijk heeft ons
ervan teruggehouden. Het Fransche volk is oorlog-
moe en vreest een derde bezetting, en dat zoo spoedig
na de tweede. Bovendien is het de vraag of Rusland
thans gevochten zou hebben. Meer waarschijnlijk is
dat Rusland toegeeft zoodra wij naar de wapenen
grijpen en dus noch om Berlijn, noch om eenige andere
kwestie een oorlog begint, omdat het wel weet, dat
het dan zeker verliest".

„Maar de luchtbrug naar Berlijn kost Amerika toch
heel wat geld? Waarom maken jullie dan in elk ge-
val geen eind aan die blokkade?"

„Die luchtbrug kost ons niets. Wij moeten toch
onze piloten opleiden. Of die piloten nu met kisten,
die met vrachtgoederen geladen zijn oefenen, of dat
zij oefenen in het vliegen met een bommenlast, dat
blijft hetzelfde. Daarom is Rusland wel bereid de blok-
kade op te heffen²⁾ nu het ziet dat wij toch niet uit
Berlijn weggaan. Rusland heeft een hekel aan de
luchtbrug. Wij hebben er alleen maar voordeel van".

„U denkt dus, dat Rusland binnen afzienbaren tijd
„Ik weet het niet, ik ben geen politicus en de poli-
tici maken het tenslotte uit. En die bekijken deze
zaken weer van hun kant. Militair gezien is het echter
overantwoordelijk te wachten. Het komt toch en
dan is het beter nu. Maar nog eens: het is de vraag
of Rusland zal beginnen. En Rusland moet beginnen,
dat is van belang voor de publieke opinie. Rusland
zal, welke provocatie ook momenteel, waarschijnlijk
wel slikken".

Het gesprek was ten einde. Ik begreep nu volko-
men waarom deze hoge Amerikaanse officier som-
ber gestemd was. Als ik niet kon gelooven, dat Chris-
tus de wereld heeft overwonnen, zou ik zijn somber-
heid vooral na dit gesprek deelen.

J. P. v. d. STOEL Jr.

²⁾ Dit gesprek viel voor de opheffing der blokkade.

timentalisme, uit Goethe's Werther en Feith's Julia. Ook in de soms wonderlijke godsdienstige gesprekken.

Maar erger dan de betrekkelijke zwakte der hoofdpersonen — want ook de arts voldoet niet, blijft te vaag in zijn eigen leed — is de oplossing waartoe de schrijfster komt. De verhouding tussen Marion — de jonge vrouw — en den arts, de geestelijke liefde, die de grenzen van een natuurlijke erotiek angstwekkend dicht nadert, is in wezen niets anders dan echtbreuk.

In een „wereldsch” boek zou hier de vrouw zijn weggelopen; in dit „christelijke” boek wordt echtbreuk, volgens den Bijbel den eenigen grond tot echtscheiding, als heilmiddel gebruikt, en wordt door een geestelijke bigamie een onbevredigend huwelijk gered en gewijld.

De schrijfster stelt alles in het werk om de verhouding als goed, ja zelfs christelijk te tekenen. Als de gelieven zich op kritieke oogenblikken herinneren, dat zij hoofdfiguren zijn in een christelijken roman, suspenzen zij hun verontruste geweten met de voorstelling, dat God toch alles zoo deed loopen, dat hier dus van een Goddelijk bestel kan gesproken worden, waartegen in te gaan zonde zou wezen. Op een andere plaats, als de duivel reeds grinnikt, omdat hij hen verleid heeft, jaagt Christus zelfs den duivel op de vlucht en heiligt Hij deze „geestelijke” liefde.

De schrijfster moet wel hopeloos in de knoel geraakt zijn met haar verhaalontwikkeling, dat zij tot een dergelijke, profane voorstelling komt. Zij kan er, evenmin als haar hoofdpersonen, meer uitkomen. Want die geestelijke kuur werkt bij Marion niets uit. Als zij terugkomt is de verhouding tot haar man niets verbeterd — integendeel, als zij nu lief tegen hem is, komt dat, omdat de ander haar in hem tegenblijkt. Zij vermijdt alle huwelijkscontact zorgvuldig en laat van haar volle hart niets, maar dan ook niets aan hem blijken. Al haar geestelijk bezit, evenals de blijken van haar literair talent, onthoudt zij hem en de lezers, alles is voor den vriend alleen bestemd, behalve het eene gepubliceerde gedicht, dat meer van geëxalteerdheid, dan van groot talent getuigt.

De roman loopt vast, natuurlijk, want een christelijke roman kan zoo'n oplossing niet dulden, die in flagranten strijd is met de heiligheid van het huwelijk en de duidelijke geboden van God en Zijn Woord.

Het slot is heel abrupt en wat zonderling. Ineens — hoewel weer in een zeer romantisch-sentimentele inkleding — gevoelt Marion haar moederlijke verantwoordelijkheid, zij ziet haar taak daarin met en naast haar man, en „over de hoofden van de kinderen heen, klampten haar oogen zich vast aan Rob”. Zoo eindigt het boek en men vraagt zich af: is daarvoor die heele „geestelijke” liefdesaffaire nu noodig geweest, die niets met dit slot heeft uit te staan, dat aanknoopt aan eenen inmiddels door de schrijfster verloren draad. Verloochent de schrijfster hiermee de oplossing, die Marion meende gevonden te hebben? Dan had dit meer moeten uitkomen. Zoals het nu is, lijkt het een noodsprong, om uit een impasse te geraken. Beter had het boek dan niet kunnen worden gepubliceerd.

Het probleem, dat de schrijfster juist gezien heeft, is onopgelost gebleven, daar zij het vermogen miste het in zuiver Bijbelsch licht te zetten.

Ondanks haar voorliefde voor vrome gedichten en mystieke schrijvers, mist Marion de zekerheid van het echt christelijke geloof. Daardoor blijft er veel vaags over, waardoor het boek ook literair niet geslaagd is. Gron.

H. S.

UIT DE BUITENLANDSCHE KERKEN

Ongelukkige dilemma's

Met een paar korte opmerkingen willen we ons woord over den onverdienden aanval van Rev. Ophoff op de predikanten De Jong en Kok besluiten.

Het is een droef verhaal van ongelukkige dilemma's en van doorelaan.

Eerst wordt, volkomen fictief, geponeerd, dat deze predikanten thans liggen onder een dikke wolk van verdinking! Wel ja, — en dan moet je erbij geweest zijn, dat de Kok en de D. van Dijk mekaar om de beurt van ik weet niet wat voor zware woorden naar het hoofd wierpen, vanwege hun onderling niet kloppende theoretische constructies. Maar dat ging allemaal met een glimlach en een handslag; en het eert de v. Dijk, dat hij zijn preekstoel hielp openzetten voor een amerikaanschen broeder, die de drie formulieren eerlijk ondertekende. Ik noem die vechtpartijtjes over de „verbonds-leer” slechts als één der vele bewijzen, hoe dwaas het is, juist deze predikanten suspect te verklaren binnen hun kerk, als hadden ze hier hun opvatting verloochend. Waar hier geglimlacht werd, omdat men bij alle verschil van gevoelens toch wist: één belijdenis, één trouw, één gemeenschap van lijden tegen domme en brutale bindingen, daar is ginds ineens het woord suspicio (verdenking) op papier geworpen. Wordt de kerkelijke nervositeit dan nooit eens met een flinke dosis geloofsmedicijn verholpen?

En dan, wat een misbruik van den (nog niet gecollationeerden) brief van prof. Holwerda. Die schreef — volgens de weergave in The St. R. — zoo iets, dat de opvatting van den eenen theoloog ginds over de „verkleining ENZ.” door den ander niet gedeeld werd. Let op dit: „ENZOOVOORT”. Natuurlijk beteekent dat in een haastig briefje: de opvatting over het verbond, dat hetzij van Godswege, hetzij in de prediking, bestaat, e.g. aan te wijzen of theologisch te construeeren is tusschen ver-

kiesing en verbond, gelijk dit laatste de kerk met geopenbaarde woorden en stipulaties van belofte en bevel reguleert. Dat is nog al duidelijk, voor wie iets weet van de kwesties. En nu laat Rev. Ophoff dat woord „enzoo-voort” verder buiten beschouwing, al neemt hij het wel op in zijn citaat. En hij roept dan uit: zou niemand daaraan gebonden zijn? Ik antwoord: NEEN. Jullie zijn ginds niet gek, maar heel gewone verstandige mensen, zou ik zeggen, als ik gemoedelijk mocht spreken. Want ik neem aan te bewijzen, dat zelfs Rev. Ophoff en coll. Hoeksema weer onderlinge verschillen zouden hebben, zoodra ze maar op dit „ENZOOVOORT” zouden doorredeneeren een uurtje achtereen.

En nu weer een stapje verder op het pad der valsche dilemma's: die vrijgemaakten zouden in hun leer terecht komen bij de arminiaansche algemeene verzoening. Kom, kom, laat zulke nonsens liever over aan Strijdende Kerk-redacties, maar laat Rev. Ophoff zich ervoor wachten. „De bondsbelofte IS voor alle gedoopten”, leest hij, en hij zegt: ziet ge wel, het staat er toch? Ja zeker. Maar wat is „IS”? Gelden? Wat is „gelden”? In „gelden”: vervuld worden? Of: rechtsgeldig obligeeeren, zooda wanneer David nog niet op tijd Salomo „aanbiedt” (offers) als koning, om dood te slaan, wie hem niet ac-

Kerk en Koninkrijk Gods IV

De Kerk is de volksvergadering van het Koninkrijk Gods.

In ons eerste stuk, dat handelde over de vraag, of Christus in de Schrift de Koning der Kerk genoemd wordt, stuitte wij in verband met den naam „Koning Israëls” op de verhouding van verbond, koninkrijk en kerk.

Tegenover dr. Westerink hebben wij toen staande gehouden, dat Israël niet slechts is het volk des verbonds maar ook de kerk van de oude bedeeling. Wij kwamen op grond van verschillende Schriftgegevens tot een gelijkstelling van verbondsvolk en kerk en gaven, waar de Schrift over de leden van het bondsvolk spreekt als over kinderen van het koninkrijk (vgl. Matth. 8:12) deze definitie van de kerk: de kerk is de vergadering van de gehoorzame burgers van het koninkrijk.

In verband met het feit, dat de gang van het betoog waarin wij tot deze definitie kwamen, niet toeliet op haar in te gaan, maar breedere overweging van haar stelling het inzicht in de verhouding van kerk en koninkrijk Gods verhelderen kan, willen wij in een apart gedeelte nog nader doen zien, hoe deze omschrijving van de kerk op de Schrift is gegrond.

De kerk van de nieuwe bedeeling, vergaderd uit Joden en heidenen, is het volk van God gelijk Israël dat was onder het oude verbond. Behalve op de Schriftgegevens, die wij in dit verband in ons eerste stuk hebben genoemd (1 Cor. 10:1, 18; Gal. 3, 6:16) willen wij wijzen op het feit, dat de Schriften op de gemeente van het nieuwe verbond vele namen toepassen, die aan het volk Gods van de oude bedeeling waren geschonken.

De naam „volk Gods” is zelf daarvan al een sprekend voorbeeld. Deze qualificatie duidde Israël in onderscheidenheid van alle andere volkeren der aarde aan als het volk des verbonds, het volk dat God Zich ten eigendom verkoren had (Ex. 19:4-7; Deut. 4, 7:6, 14:2, 26:18, 32:8 e.v.; Ps 135).

De kerk, welke door den Geest van den Christus na Pinksteren bijeengebracht wordt uit elk ras, van elk bloed en van elk bodem, ontvangt nu in de Schrift eveneens den naam van „volk Gods”.

Christus heeft voor Zich gereinigd „een eigen volk” (Tit. 2:14). De gemeente, het volk dat Hij Zich verworven heeft (Ef. 1:14), is het volk Gode ten eigendom (1 Petr. 2:9). Teksten als Hand. 15:14, 18:10, Rom. 9:24 e.v., 2 Cor. 6:16, Hebr. 4:9, 8:10, 10:30, 13:12, Openb. 1:6, 18:4, 21:3 sluiten zich in de aanduiding van de kerk ook in woordkeus nauw aan bij de qualificatie, die van Israël als het volk van God in het Oude Testament wordt gegeven. De termen van het Grieksche N.T. zijn hier gelijk aan die van overeenkomstige plaatsen in de Grieksche vertaling van het O.T., de Septuaginta.

Als Petrus in zijn eersten brief de gemeente van het nieuwe verbond noemt „een uitverkoren geslacht, een koninklijk priesterschap, een heilige natie, een volk (Gode) tot eigendom”, is heel deze naamgeving ontleend aan het Oude Testament (1 Petr. 2:9, vgl. Ex. 19:6).

Van deze identiteit der namen voor het volk Gods in de oude en de nieuwe bedeeling zouden nog vele Schriftgegevens kunnen worden aangevoerd (o.a. de aanduiding „vrouw”, „bruid”). We laten die nu echter rusten, omdat de eenheid in continuïteit van de kerk des Heeren onder het oude en het nieuwe verbond o.l. voorloopig helder genoeg in het licht is gesteld.

Gezien het bovengenoemde verwondert het ons niet, dat ook de aanduiding „kerk” zelf, gelijk zij in het Nieuwe Testament voorkomt, in verband staat met een term uit het Oude Testament.

Wanneer Christus na de belijdenis van Petrus, dat Jezus van Nazareth is de Christus, de Zoon van den levenden God, spreekt van Zijn gemeente, die Hij bouwen gaat, en van de sleutelen van het koninkrijk der hemelen, die Hij aan Zijn kerk toevertrouwt, is Zijn woord van hoog belang juist voor het verstaan van de zaak, welke ons in deze artikelen bezig houdt.

Christus spreekt hier immers als in één adem van de kerk en van het koninkrijk der hemelen.

In deze uitspraak, Matth. 16:18, ontmoeten wij

cepteert? Praat toch eens even door over de beteekenis van de woorden, en sla niet plat wat net aan 't groeien is. Men moet oppassen voor de zonden van zijn vijanden. Ik begrijp niet, dat men in Amerika in 1924 zelf van nabij gezien heeft, hoeveel ellende onbeholpen dilemma's kan aantichten in de kerk, en zelf er onder geleden heeft, en dan toch na 25 jaar op een ander punt in hetzelfde euvel zich verstrikt. Valsche dilemma's en niet-voltoorde probleemstelling is ALTIJD een ongeluk, niet alleen in de gemeene-gratie-leer, doch ook in de verbondsleer.

Het lust me niet verder te apologetiseren. God afhankelijk van den mensch, pelagiansche vrije wil, en al die nonsens, die wij dagelijks bestrijden, ik geloof er geen sikkepit van, dat die onder ons sympathie zouden hebben of in het verlengde van De Cock of Bos zouden liggen. Maar ik wil dan ook graag een beetje meer geduld zien oefenen in het overwegen van de vraag, hoe een ander zich het verband der dingen construeert.

We hopen dat de Jong, die nederlandsch spreekt, en zijn wetje weet — zich door deze „suspectie” niet zal laten verontrusten en onze menschen in Canada rustig zal gaan helpen. De waarheid overwint alle haastig misverstand.

K. S.

POP. WETENSCH. SCHETSEN

voor het eerst in het Nieuwe Testament den naam „gemeente” of „kerk”. Het Grieksche heeft hier den term „ekklesia” (vgl. het Fransche woord „église”). Deze term nu, die in het Nieuwe Testament doorlopend ter aanduiding van de „gemeente” wordt gebruikt, moet in het volgende het voorwerp van ons onderzoek zijn.

Gelijk wij zoo juist reeds opmerkten is er ook bij het woord „kerk” zelf, zooals wij dat in het Nieuwe Testament vinden („ekklesia”), verband te zien met een term uit het Oude Testament.

De draad loopt hier, gelijk dikwijls bij den samenhang van begrippen uit het Oude en Nieuwe Testament het geval is, over de Grieksche vertaling van het Oude Testament, bekend onder den naam van Septuaginta.

In de Septuaginta vinden wij den term „ekklesia” („kerk”, „gemeente”) tientallen malen. Hij is daar de vertaling van het Hebreeuwsche woord „qahal” dat het volk Israël in zijn eenheid als „vergadering” aanduidt.

In dezen zin komt het woord „kerk”, „gemeente”, „vergadering” o.a. voor in Deut. 5:22, 9:10, 10:4, 18:16, 23:2 e.v., Num. 16:33, 20:4, Micha 2:5.

We gaan nu op zoek naar een omschrijving van dezen term in verband met het thema van deze artikelen: de verhouding van kerk en koninkrijk Gods.

De vraag, die wij stellen, is dus deze: welke is in dit verband de specifieke beteekenis van het woord „kerk” („ekklesia”), gelijk wij dat woord in de Grieksche vertaling van het Oude Testament en onder haar invloed ook in het Nieuwe Testament tegenkomen?

Voor het antwoord op die vraag is het van belang, dat we erop letten, dat in de cultuurwereld van de Grieksche vertalers van het Oude Testament de term „gemeente”, „vergadering” („ekklesia”) ook in „profanen” zin werd gebruikt. Het was een huis-, tuin- en keukenwoord, dat eerst door nadere bepalingen in de vertaling van het Oude Testament zijn speciale kleur en klank ontving.

In het leven van den Griek duidde de term „ekklesia” de volksvergadering aan van den stad-staat (de „polis”). Door een heraut werden de burgers van den stad-staat uit hun dagelijkschen arbeid bijeengeroepen ter vergadering. De verzameling van hen, die het burgerrecht van den „polis” bezaten, het volk van het rijk in vergadering bijeen, was de „ekklesia”, de „gemeente”. In de volksvergadering konden rechtshandelingen worden verricht. Juist tot het voltrekken van bepaalde rechtshandelingen werden de burgers van het rijk saamvergaderd.

We kunnen het „profane” gebruik van den term „ekklesia” en de wijze van functionneering van zulk een volksvergadering leeren kennen uit het Nieuwe Testament: Hand. 19:32, 39 e.v. wordt de term als huis-, tuin en keukenwoord gebruikt.

Als Demetrius, de zilversmid, de menschen van zijn vak bijeengetrommeld heeft en rekenend op hun solidariteit, gebaseerd op zakelijk inzicht, ze georganiseerd heeft tegen Paulus en diens prediking, weet hij met de zijnen door flink geschreeuw te bewerken, dat heel de stad in opschudding komt en men als één man naar het theater stormt.

In het theater kwam „het volk” altijd bijeen (vgl. vs 30). Daar werd de „volksvergadering” gehouden (vgl. N.V. vs 32, 39 e.v. Het Grieksche heeft hier den term „ekklesia”).

In een volksvergadering, op welke wijze ook bijeengebracht, willen Demetrius en zijn kornuiten de zaak beslist zien. Daartegenover stelt de secretaris der stad, de pensionaris van de „polis”, dat de kwestie eventueel op een gerechtsdag behandeld dient te worden. En als het volk nog iets anders op het hart heeft, moet dat in een wettige „ekklesia”, in een officieel bijeengeroepen volksvergadering aan de orde komen.

Wetnu, het is deze term „ekklesia”, in de Grieksche wereld bekend als aanduiding van de volksvergadering in den stad-staat, dien de vertalers van het Oude Testament in de Septuaginta hebben aangewend bij het weergeven van de uitdrukking „qahal Jahweh”, „gemeente des Heeren”.

Het w
de Schr
gewone,
woorden
wordt d
gadering
voeginge
groothe
volksver
de „verg
is Deger
Hij is de
16:3, 3
e.a. D
Israëls
20:2, D
in Zijn
Heere en
en vastg
ting bij
gadering
dag, was
als het v
zijn stem
Reeds
aan Moz
gekondig
niet slec
duen, ma
de Alma
proclama
tocht, bij
Exodus,
Reeds
Schelfzee
15:18).
Maar e
ocratie o
verklaart
bewaart,
aarde (E
e.v., 14:
Dán le
huis van
feet teger
getuigen:
jubel is c
De dag
ninkrijk
de „qahal
9:10, 10
in Jesajo
vergaderd
(Deut. 33
Toen b
gebracht
mij een l
volk” (E
gestempel
der hemel
Israël, l
door den
dit volk p
ring van
Zoo zie
volksverge
Schriften
volgend n
de Schrift
eenstemmi
Amsterdam

Uit de

Een bad
verfrische
niets nieu
waarvoor
zich hebbe
vorm en o
anderzijds
zins afgegl
woorden, c
gen, soort
Bij de
jeugdcongr
die het m
den ontruk
nieten.
Ten deel
van het v
Politiek”.
(redactie:
een keur v
anti-revolu
worsteld h
staat, ma
partij is h
het pleit v
zoover de
waren met
memorie: